

Hendes Majestæt Dronningens tale

Dybbøl Banke er indskrevet i vores historie og i vor bevidsthed. Vi kender skildringerne af Stormen, de tidlige fotografier fra de sønderskudte skanser; vi husker de betagende billeder fra Genforeningsfesten: de unge piger med flaget, og Kongen, der bøjer sig for at kysse en flig af flagdugen. Og vi er mange, der for vort indre øje kan se det store, grønne højdedrag med de spredte trægrupper og vejtræerne, der vandrer så højtideligt op over banken forbi Dybbøl Mølle. Jo, Dybbøl kender vi; det sted kalder på vore stærkeste følelser: fra nederlaget 1864, der skilte landsdelen fra Danmark, til Genforeningen 1920, da Sønderjylland atter blev dansk. To begivenheder, der har sat så stærkt et præg på både sønderjyderne og alle andre danske, at vi ikke kan forestille os, hvordan vi selv eller vort land ville have været uden disse skelsættende årstal.

Sønderjyllands genforening med Danmark fulgte på afstemningerne i foråret 1920. De var en direkte følge af tanken om folkenes selvbestemmelsesret og af Versaillesfreden efter første Verdenskrig. Alligevel var det nærmest enstående at lade en grænsedragning afgøre ved folkeafstemning. Den nye grænse blev derfor hverken til ved magt eller dekret, men som et resultat af de berørtes personlige valg; i ro og mag gik man til afstemningsstederne og stemte sig hjem. Det varede da heller ikke længe, før den tidligere grænse ved Kongeåen var visket ud; Sønderjylland var blevet en del af Danmark, så dansk som nogen – ja mere til.

For det er slående, hvor meget danskheden har præget og fortsat præger Sønderjylland. Det er noget som enhver, der kommer hertil, lægger mærke til, men som ingen bør forundres over. De sønderjyder, der stemte sig hjem til Danmark i 1920, vidste, at det var danske, de ville være. Det var en vished, som havde vokset sig stærk i løbet af de foregående 56 år.

Da Christian X på sin hvide hest red over den gamle grænse og blev modtaget af et flag- og blomstersmykket land, var det derfor ikke en blot symbolsk handling; for Kongen selv og for alle, der oplevede det, var det en begivenhed, som de aldrig glemte. Jeg véd, at det for min farfar var hans livs største øjeblik. Hvordan har det mon været at køre igennem det genvundne land? Han, der kendte sit land så godt som nogen, kom nu til egne, han aldrig havde set; for i de 56 år siden nederlaget i 1864 havde ingen af Kongefamilien nogensinde været i det tabte land. Alligevel var det en egn, hvor hvert bynavn var kendt, og hver plet fortalte sin historie; også for ham blev Genforeningen en hjemkomst. Sønderjyderne og deres Konge mødte hinanden med hjertet.

Den samme hjertelighed fik også mine forældre at føle, da de slog sig ned på Gråsten; min mor, Dronning Ingrid, har gang på gang fremhævet, at det var sønderjyderne, der lærte hende at forstå, hvad det vil sige at være dansk.

Dronning Margrethe på talerstolen. Den friske vind stillede krav om megen åndsnærværelse. Foto: Karin Riggelsen/Nordschleswiger.

Hun kom hertil i en vanskelig tid og involverede sig hurtigt i landsdelens liv; hun lærte dens historie at kende og kom til at elske disse egne. Den kærlighed forstod begge mine forældre at give videre til mine søstre og mig, og derfor blev Gråsten mere end blot et vidunderligt sommerferieland; vi følte en særlig stolthed over blot i nogle uger hvert år at kunne sige, at vi boede i Sønderjylland. Også derfor glæder jeg mig over, at Prins Joachim nu får sit hjem og sit virke her i Grænselandet.

I dag for 75 år siden var 100.000 mennesker forsamlede på dette sted til Genforeningsfesten – selv for vor talfikserede tid en umådelig menneskemængde. Det blev ikke blot sønderjydernes, men hele landets store glædesfest, og mindet lever den dag i dag, nu blandt anden og tredje generation.

Nu strømmer folk igen til Kongeskansen på Dybbøl, ikke alene for at minde det, der engang fandt sted, og det der var gået forud. Vi er også kommet hertil i dag for sammen at glæde os over, at de ønsker og løfter, der blev udtalt ved Genforeningen, gik i opfyldelse: Sønderjylland voksede sammen med det gamle land.

I store træk kan man tale om den nye grænse som en sindelagsgrænse, hvor sindelag og statsborgerskab følges ad. Men lad os ikke glemme, at der dog på begge sider af grænsen blev et mindretal tilbage. Hos dem måtte afstemningens resultat uvægerligt vække sorg og skuffelse; de måtte føle sig som afstemningens tabere. Endnu mange år med store vanskeligheder måtte de gennemleve, inden de århundredgamle modsætningsforhold i Grænselandet kunne begynde at mildnes. Men i mere end en menneskealder har god forståelse og ærlig vilje til samarbejde fra alle sider nu været med til, at forholdene i Grænselandet i dag ofte ses som et forbillede, ja for mange står som en ønskedrøm. Udviklingen har vist, at man kan stå ved sin arv og huske sin fortid uden at begrave sig i den og uden at lukke sig inde i selvtilstrækkelighed.

Sønderjyderne følte sig danske, ved Genforeningen blev de danske, og de har vist, at man kan vedblive at være dansk – også efter at man er blevet det. Bevidstheden om det at være dansk er noget karakteristisk for Sønderjylland og har altid været det. For som det lød i en af de første taler, da Kongen var redet over grænsen: »Kærligheden til vort gamle fædreland har dybe rødder i vore hjerter. Derfor valgte vi Danmark«.

Det fejrer vi i dag.

GUD BEVARE DANMARK